

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یکی از آقایان نوشته ای دارند که از امام رضوان الله علیه نقل کردند: «نعم لا يرث من ديته التي تتحملها العاقلة على الأقوى»، در قتل خطائی دیه بر عهده عاقله می باشد و گفتیم که این بحث مبسوطاً در اواخر کتاب دیات مطرح شده و این یک حکم تبعیدی است که اهل بیت علیهم السلام بیان فرموده اند منتهی امام رضوان الله علیه و همچنین شهید در مسالک این مورد را استثناء کرده و فرمودند خود قاتلِ خطائاً از آن دیه ای که عاقله می پردازد ارث نمی برد بلکه از بقیه ترکه ارث می برد، بله امام رضوان الله علیه اینطور فرمودند ولی ما اخباری را از باب ۱۴ از ابواب میراث خواندیم که دلالت داشتند بر اینکه دیه حکم ترکه میت را دارد لذا قاتل خطائی همانطور که از ترکه ارث می برد از دیه نیز ارث می برد و منافاتی وجود ندارد.

باز نوشته شده که امام رضوان الله علیه دارند که گاهی قتل بالمباشرة و گاهی بالتسبیب می باشد و ما گفتیم که فرقی ندارد یعنی اگر عمداً و ظلماً باشد قاتل ارث نمی برد.

امام رضوان الله علیه در آخر کلامشان فرمودند: «نعم بعض التسبيبات التي قد يترتب عليها التلف مما لا ينسب ولا يستند إلى المسبب كحفر البئر وإلقاء المزالق والمعائر في الطرق والمعابر وغير ذلك وإن أوجب الضمان والدية على مسببها إلا أنها غير مانعة من الإرث، فيرث حافر البئر في الطريق عن قرية الذي وقع فيها ومات». (که ما می گوئیم چون در محل

رفت و آمد مردم است و در ملک شخصی محصور نیست حافر بئر عرفاً قاتل محسوب می شود و ضامن است و باید دیه پردازد)»^۱.

خب و اما در بحثی که دیروز درباره عاقله داشتیم مطالبی را عرض کردیم و امروز چند نمونه دیگر بیان می کنیم:

اول: شیخ طوسی در خلاف فرموده: «و روي أن امرأة ذكرت عند عمر بن الخطاب بسوء، فأرسل إليها فأجهضت ذا بطنها فاستشار الصحابة، فقالوا له: إنما أنت مؤدب لا شيء عليك، فقال لعلي عليه السلام ما تقول؟ فقال: ان اجتهدوا فقد أخطأوا، و ان تعمدوا فقد غشوك، عليك الدية. فقال له: عزمت عليك لو قسمتها على قومك، فأضاف قومه إلى علي عليه السلام تحاشيا لما بينهما - أي قومي قومك»^۲.

زیرا عمر خیلی خشن بوده و حضرت امیر علیه السلام در خطبه شقشقیه فرمودند حرف زدن و رفتارش با خشونت توأم بوده و خیلی دچار لغزش می شده و بعد عذر می آورده و می گفته: «لولا علي عليه السلام لهلك العمر» و ابن ابی الحدید نیز در بحث خشونت عمر می گوید اگر عایشه با غیر علی علیه السلام با خلیفه دیگری یعنی عمر مخالفت کرده بود و به جنگ آمده بود وقتی که عمر غالب می شد او را با شمشیر ریز ریز می کرد ولی علی علیه السلام خیلی با عایشه عطوفت داشت.

دوم: خبری از باب ۱۰ از ابواب میراث، خبر این است: ﴿مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرْعَةَ، عَنْ سَمَاعَةَ، قَالَ: سَأَلْتَهُ عَنْ رَجُلٍ ضَرَبَ ابْنَتَهُ وَهِيَ

^۱ تحریر الوسيلة، امام خمینی (ره)، ج ۲، ص ۳۶۸.

^۲ الخلاف، شیخ طوسی، ج ۵، ص ۲۷۶.

حبلی فأسقطت سقطا ميتا فاستعدى زوج المرأة عليه
فقالَت المرأة لزوجها: إن كان لهذا السقط دية ولى فيه
ميراث فان ميراثي فيه لأبي قال: يجوز لأبيها ما وهبت
له^۳.

اولین از موانع ارث کفر بود و دوم قتل بود که در مورد
آنها بحث کردیم و اما سومین از موانع ارث رق یعنی عبد
بودن می باشد به این بیان که شخصی فوت کرده و
ورثه او عبد می باشند و عبد ارث نمی برد که ما فعلا
در این مورد بحث نمی کنیم و چهارمین از موانع ارث
تولد از زنا می باشد یعنی متولد از زنا ارث نمی برد.

خب واما روایاتی درباره این موضوع(عدم ارث متولد از
زنا) داریم که صاحب وسائل در آخر بحث ارث ذکر
کرده و بابی را منعقد کرده و فرموده: "ان ولد الزنا لا
یرثه الزانی ولا الزانیة ولا من تقرب بهما ولا یرثهم بل
میراثه لولده أو نحوهم ومع عدمهم للامام، وأن من
ادعی ابن جارسته ولم یعلم کذبه قبل قوله ولزمه" زیرا
شرع مقدس زنا را نسب محسوب نمی کند.
بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

مُحَمَّد و آله الطاهرین

" توجه "

کانال رسمی حضرت آیت الله العظمی نوری همدانی (حفظه

الله):

@noorihamedani

کانال دروس خارج فقه حضرت آیت الله العظمی نوری

همدانی (حفظه الله):

@noorihamedanidars

^۳ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۹۵، ابواب موانع ارث،
باب ۱۰، حدیث ۷، ط الإسلامیة.